

Jak může pandemie koronaviru ovlivnit chudobu v Česku?

Simulace dopadů na míru příjmové chudoby

Martina Mysíková

Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

DOPADY PANDEMIE NA SPOLEČNOST - CO ŘÍKAJÍ DATA?

Zastoupení Evropské komise v České republice, online konference, 16. října 2020

Simulace dopadů na míru příjmové chudoby

- Původní:

<https://www.soc.cas.cz/aktualita/jak-muze-pandemie-koronaviru-ovlivnit-chudobu-v-cesku-simulace-dopadu-na-miru-prijmove>

- Aktualizace

- simulace na novějších datech EU-SILC
- aktualizace dle VŠPS 2020

Míra ohrožení příjmovou chudobou

Relativní ukazatel (příjmové „nerovnosti“):

- Hranice: 60 % mediánu nár. ekvivalizovaného disponibilního příjmu

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Míra chudoby (% osob)	9.7	9.7	9.7	9.1	9.6	10.1
Hranice příjmové chudoby (Kč) - roční	118 817	122 637	128 287	134 334	143 555	153 811
Hranice příjmové chudoby (Kč) - měsíční	9 901	10 220	10 691	11 195	11 963	12 818
Počet osob pod hranicí chudoby (v tis.)	1 002	1 006	1 001	948	996	1 057

Zdroj: ČSÚ.

- Mezinárodní srovnání 2018:

	CZ	FI	SK	DK	HU	NO	...	EU-28	...	EE	BG	LT	LV	RO
Míra (%)	9.6	12.0	12.2	12.7	12.8	12.9		17.1		21.7	22.0	22.9	23.3	23.5
Hranice (Kč/měs)	11 963	32 313	9 823	39 631	7 140	51 921		---		13 854	4 726	9 077	9 654	4 323

Zdroj: Eurostat databáze, proměnné ilc_li01 a ilc_li02 (přepočten z EUR na CZK).

SIMULACE: data EU-SILC/Životní podmínky

Reálná data ČSÚ z šetření EU-SILC/Životní podmínky:

- 2020 (zveřejnění na jaře 2021) – současná situace (vycházení s příjmem, schopnost zaplatit neočekávaný výdaj, problémy se splátkami atd., včetně modulu o zadluženosti)
- 2021 (zveřejnění na jaře 2022) – příjmová chudoba – příjmové ref. období 2020

Simulace - data EU-SILC/Životní podmínky 2019:

- 8 700 domácností, 19 150 osob
- příjmové období a měsíční ekonomická aktivita 2018
- období ekonomického růstu, míra nezam. 2,2 % (ČSÚ)

SIMULACE: Dva scénáře

- Simulace výpadků pracovních příjmů osob, které pracovaly v měsících březen až květen – výpadek po dobu odpracovaných měsíců (1-3 měsíce)
- Veškeré nepracovní příjmy jsou zachovány, zejména jde o důchody a sociální dávky
- *Pozn.:* míra chudoby - výpadky příjmů se promítnou do celkových příjmů domácností, kde alespoň jeden člen HD v zasaženém čtvrtletí pracoval (např. u HD dvou nepracujících důchodců je efekt nulový)
- Dva scénáře:
  - 1) *Distribučně neutrální* – snížení pracovních příjmů na 50 % všem pracujícím (resp. po tolik měsíců, kolik během období března až května pracovali)
  - 2) *Diferencované dopady* – diferenciaci dopadu pro zaměstnance vs. „sebezaměstnané“ (dále OSVČ) a dle odvětví, typu zaměstnání

Scénář diferencovaných dopadů

Inspirace (aktualizace) publikací ČSÚ: „Většina pracujících vidí dopady krize jako dočasné – 2. čtvrtletí 2020“

- doplnění VŠPS od 1. dubna o mimořádné zjišťování dopadů stávající krize na trh práce
- zaměstnanci vs. sebezaměstnaní dle odvětví

Typ zaměstnání – dodatečné snížení pro:

- Výrazné: osobní služby, pouliční prodej, atp.
- Střední až mírné: řemeslníci a opraváři, pomocní pracovníci (např. při přípravě jídla), úředníci na přepážkách atp.

Srovnání simulace s výsledky „Život během pandemie“ o výpadcích příjmů domácností.

Výsledky VŠPS

Podíly zaměstnanců
(sebezaměstnaných)
pociťujících problémy
(negativní dopady)
v souvislosti s
ekonomickou situací
v jednotlivých
(vybraných) odvětvích (%,
2. čtvrtletí 2020)

	zaměstnanci	OSVČ
Problémy/dopady celkem (%)	43	60

	zaměstnanci	OSVČ
A Zemědělství, lesnictví, rybářství	22.5	34
B Těžba a dobývání	30.7	
C Zpracovatelský průmysl	54.1	63
D Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla	22.9	
E Zásobování vodou; činnosti související s odpady	19.0	
F Stavebnictví	38.6	56
G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba mot. vozidel	46.5	66
H Doprava a skladování	44.1	57
I Ubytování, stravování, pohostinství	88.5	94
J Informační a komunikační činnosti	30.2	47
K Peněžnictví a pojišťovnictví	47.7	63
L Činnosti v oblasti nemovitostí	40.8	72
M Profesionální, vědecké a technické činnosti	42.4	54
N Administrativní a podpůrné činnosti	39.2	72
O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	19.5	
P Vzdělávání	40.9	95
Q Zdravotní a sociální péče	25.8	48
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	64.5	76
S Ostatní činnosti	45.8	86

Simulace:

Fixní hranice

		Skutečnost 2019	Scénář 1	Scénář 2
			Fixní hranice chudoby	Fixní hranice chudoby
Míra chudoby		10.1	12.5	11.8
Počet osob pod hranicí chudoby (v tis.)		1 057.3	1 298.1	1 231.2
Hranice příjmové chudoby (měsíční, Kč)		12 818	12 818	12 818
Osoby s příjmem pod hranicí chudoby podle vybraných charakteristik (%)				
Pohlaví	muži	8.1	10.4	9.8
	ženy	12.1	14.4	13.8
Věk	do 18 let	11.2	14.4	13.4
	18-24	9.4	14.4	13.4
	25-49	6.7	9.4	8.8
	50-64	9.2	11.2	10.5
	65 a více	16.6	16.8	16.7
Převažující ekonomická aktivita (osoby 18+)				
	pracující celkem	3.5	5.9	5.2
	zaměstnanci	3.0	5.4	4.4
	podnikatelé a OSVČ	5.6	8.3	9.2
	nezaměstnaní	52.7	57.8	56.3
	důchodci	16.7	16.9	16.9
	ostatní neaktivní	16.0	20.0	19.2
Typ domácnosti	domácnosti bez dětí celkem	10.8	12.0	11.6
	jednotlivci celkem	29.2	31.0	30.4
	jednotlivci muži	17.9	20.0	19.3
	jednotlivci ženy	36.9	38.6	38.0
	jednotlivci do 65 let	17.1	20.6	19.3
	jednotlivci 65 a více let	41.2	41.3	41.3
	2 dospělí, aspoň jeden 65 a více let	4.7	5.1	5.0
	2 dospělí, oba do 65 let	6.2	7.8	7.3
	ostatní domácnosti bez dětí	1.8	2.8	2.2
	domácnosti se závislými dětmi celkem	9.5	12.9	12.1
	1 dospělý, alespoň 1 závislé dítě	30.8	36.0	34.0
	2 dospělí, 1 závislé dítě	7.1	10.4	10.4
	2 dospělí, 2 závislé děti	6.1	8.7	7.6
	2 dospělí, 3 a více závislých dětí	17.6	23.7	22.4
ostatní domácnosti se závislými dětmi	5.0	7.8	7.1	

Zdroj: simulace na ŽP 2019.

Simulace: Výpadky příjmů

Výpadek příjmu domácností až na:	Podíl domácností (%)			
	Život během pandemie:	Scénář 1 (neutrální)	Scénář 2 (diferencovaný)	
0-50%	16	29	57	22
51-70%	13			
71-99%	23	71	43	78
Bez výpadku	48			

Zdroj: Scénář 1-2: simulace na ŽP 2019.

Pozn.: výpadek během 3 měsíců.

Simulace:

Přepočítaná hranice

		Skutečnost 2019	Scénář 1	Scénář 2	Scénář 1	Scénář 2
			Fixní hranice chudoby	Fixní hranice chudoby	Nová hranice chudoby	Nová hranice chudoby
Míra chudoby		10.1	12.5	11.8	8.4	9.4
Počet osob pod hranicí chudoby (v tis.)		1 057.3	1 298.1	1 231.2	875.4	978.2
Hranice příjmové chudoby (měsíční, Kč)		12 818	12 818	12 818	11 687	12 102
Osoby s příjmem pod hranicí chudoby podle vybraných charakteristik (%)						
Pohlaví	muži	8.1	10.4	9.8	7.1	7.8
	ženy	12.1	14.4	13.8	9.6	11.0
Věk	do 18 let	11.2	14.4	13.4	10.4	11.2
	18-24	9.4	14.4	13.4	9.6	9.9
	25-49	6.7	9.4	8.8	6.6	7.0
	50-64	9.2	11.2	10.5	8.1	8.7
	65 a více	16.6	16.8	16.7	9.8	12.5
Převažující ekonomická aktivita (osoby 18+)						
	pracující celkem	3.5	5.9	5.2	3.8	3.9
	zaměstnanci	3.0	5.4	4.4	3.3	3.2
	podnikatelé a OSVČ	5.6	8.3	9.2	6.2	7.4
	nezaměstnaní	52.7	57.8	56.3	46.4	49.7
	důchodci	16.7	16.9	16.9	9.9	12.7
	ostatní neaktivní	16.0	20.0	19.2	14.7	15.6
Typ domácnosti	domácnosti bez dětí celkem	10.8	12.0	11.6	7.5	9.1
	jednotlivci celkem	29.2	31.0	30.4	20.3	24.4
	jednotlivci muži	17.9	20.0	19.3	14.0	16.1
	jednotlivci ženy	36.9	38.6	38.0	24.6	30.1
	jednotlivci do 65 let	17.1	20.6	19.3	15.3	16.3
	jednotlivci 65 a více let	41.2	41.3	41.3	25.2	32.4
	2 dospělí, aspoň jeden 65 a více let	4.7	5.1	5.0	2.3	2.9
	2 dospělí, oba do 65 let	6.2	7.8	7.3	5.4	6.3
	ostatní domácnosti bez dětí	1.8	2.8	2.2	1.2	1.8
	domácnosti se závislými dětmi celkem	9.5	12.9	12.1	9.2	9.6
	1 dospělý, alespoň 1 závislé dítě	30.8	36.0	34.0	26.5	28.2
	2 dospělí, 1 závislé dítě	7.1	10.4	10.4	6.9	7.1
	2 dospělí, 2 závislé děti	6.1	8.7	7.6	6.2	6.5
	2 dospělí, 3 a více závislých dětí	17.6	23.7	22.4	17.3	18.4
	ostatní domácnosti se závislými dětmi	5.0	7.8	7.1	5.9	5.8

Děkuji za pozornost

martina.mysikova@soc.cas.cz

Sociologický ústav
Akademie věd ČR

Míra ohrožení příjmovou chudobou

- 2019 - hranice příjmové chudoby 12 818 Kč měsíčně.
- Jelikož je hranice vyjádřena v ekvivalizovaném příjmu, odpovídá skutečnému příjmu domácnosti jednotlivce (1+0).
- Domácnost dvou dospělých (2+0): 19 227 Kč měsíčně.
- Domácnost dvou dospělých se dvěma dětmi (2+2): 26 918 Kč měsíčně.